

ГЕОЛОГІЧНІ МУЗЕЇ І КОЛЕКЦІЇ:

ЇХ РОЛЬ В НАУЦІ, ОСВІТІ ТА ТУРИЗМІ

Львів, 2025

Львівський
національний
університет
імені Івана Франка

Мінералогічний музей
імені Євгена Лазаренка

GEOLOGICAL MUSEUMS AND COLLECTIONS:

THEIR ROLE IN SCIENCE, EDUCATION AND TOURISM

Lviv, 2025

Геологічні музеї і колекції: їх роль в науці, освіті та туризмі. Матеріали II науково-практичної міжнародної конференції (Львів, 10-13 квітня 2025). – Львів: Каменяр, 2025. — 188 с.

У збірнику матеріалів представлено статті, які висвітлюють сучасний стан, проблеми та можливості використання і розвитку геологічних музеїв і колекцій в Україні та Європі.

Організаторами конференції є Мінералогічний музей імені Євгена Лазаренка, Палеонтологічний музей та Музей рудних формацій геологічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка.

Матеріали конференційного збірника будуть цікаві як для спеціалістів, так і для широкого загалу.

Думки авторів можуть не збігатися з позицією оргкомітету конференції.

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей, а також за порушення авторських прав несуть виключно автори публікацій.

ЗМІСТ/CONTENTS

ІСТОРІЯ МУЗЕЇВ ТА КОЛЕКЦІЙ ГЕОЛОГІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ.

ДОСВІД РОБОТИ ГЕОЛОГІЧНИХ МУЗЕЇВ

History of geological collections and museums. Work experience of geological museums

Ярина Тузяк, Оксана Кірчанова. ПАЛЕОНТОЛОГІЧНИЙ МУЗЕЙ ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА – ВІД СКАРБНИЦІ ПРИРОДНИХ ЦІННОСТЕЙ ДО НАУКОВОГО ОБ'ЄКТА НАЦІОНАЛЬНОГО НАДБАННЯ: До 120-річчя становлення палеонтологічних наук на теренах Заходу України	8
Dan Grigore, Monica Macovei. COLLECTIONS CONNECTED TO GEOLOGICAL SITES IN AN INNOVATIVE EXHIBITION	10
Володимир Хомин, Олександра Палійчук, Наталія Гонтарьова, Ліна Узрак, Христина Галінчак. ІСТОРІЯ ГЕОЛОГІЧНОГО МУЗЕЮ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ НАФТИ І ГАЗУ	13
Віталія Яковлева. ЗБЕРЕЖЕННЯ ГЕОЛОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНИ: ДОСВІД МУЗЕЮ КОШТОВНОГО І ДЕКОРАТИВНОГО КАМІННЯ	15
Наталія Колосовська. ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ ТА РОЗВИТКУ КОЛЕКЦІЇ КАМЕНЮ КРИВОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	17
Оксана Цільмак, Альбертина Бучинська, Катерина Бурбан. ІСТОРІЯ ФОРМУВАННЯ КОЛЕКЦІЇ МІНЕРАЛОГІЧНОГО МУЗЕЮ У ЛЬВІВСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ (ДРУГА ПОЛОВИНА ХІХ - ПОЧАТОК ХХ СТОЛІТТЯ)	18
Уляна Уська. МІНЕРАЛОГІЧНА ЗБІРКА Ц. К. ТЕХНІЧНОЇ АКАДЕМІЇ У ЛЬВОВІ: СТАНОВЛЕННЯ ТА ПРИЗНАЧЕННЯ	21
Марія Решетник, Ксенія Руденко, Дмитро Старокадомський. КОЛЕКЦІЯ ШЛІФІВ ГІРСЬКИХ ПОРІД ФІРМИ КРАНЦ У НАЦІОНАЛЬНОМУ НАУКОВО-ПРИРОДНИЧОМУ МУЗЕЇ НАН УКРАЇНИ	23
Валентин Прокопець, Ярослава Юшицина. ГЕОЛОГІЧНИЙ МУЗЕЙ В КОЛЕДЖІ – ЩО ВІН МОЖЕ?	26
Ганна Кульчицька, Дарія Черниш, Володимир Бельський. МІНЕРАЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК ЯК ЕКСПОНАТ МІНЕРАЛОГІЧНОГО МУЗЕЮ ІМЕНІ АКАДЕМІКА ЄВГЕНА ЛАЗАРЕНКА	29
Boris Ekrt, Jan Sklenář, Jiří Kvaček. CHANGES IN COLLECTION STORAGE CONDITIONS, THEIR IMPACT ON SENSITIVE GEOLOGICAL SPECIMENS, AND SUITABLE PREVENTATIVE AND REMEDIAL CONSERVATION. PRACTICAL RECOMMENDATIONS BASED ON EXPERIENCE FROM THE NATIONAL MUSEUM (CZECH REPUBLIC)	31
Paweł Wolniewicz. GOING BEYOND THE MUSEUM WALLS: THE USE OF DIGITAL MEDIA IN GEOSCIENTIFIC COMMUNICATION	32
Віра Сурова. КОНЦЕПЦІЯ ЗАЛУЧЕННЯ ПРИВАТНИХ МІНЕРАЛОГІЧНИХ КОЛЕКЦІЙ ДО МУЗЕЇВ	33
Марія Космачова. АМАТОРСЬКІ ГЕОЛОГІЧНІ КОЛЕКЦІЇ ЯК ДЖЕРЕЛО ПОПОВНЕННЯ МУЗЕЙНИХ ЕКСПОЗИЦІЙ	35
Vladyslav Vertel. PALEONTOLOGICAL MUSEUM AT THE CENTER FOR ECOLOGICAL AND NATURALISTIC CREATIVITY OF STUDENT YOUTH OF THE SUMY CITY COUNCIL	36
Антоніна Іваніна. ПАЛЕОНТОЛОГІЯ ЛЬВОВА В ЕКСПОЗИЦІЯХ ПАЛЕОНТОЛОГІЧНОГО МУЗЕЮ ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА	38
Ігор Касіяник, Любов Касіяник. ПАЛЕОНТОЛОГІЧНА ЕКСПОЗИЦІЯ «ПОДІЛЬСЬКІ КОРАЛИ: ГЕОЛОГІЧНЕ МИНУЛЕ КРІЗЬ СУЧАСНІ ТРАДИЦІЇ»	41
Василь Ільчишин, Василь Ковбаса, Ірина Сус. ПАЛЕОНТОЛОГІЧНА КОЛЕКЦІЯ ЗАЛОЗЕЦЬКОГО КРАЄЗНАВЧОГО МУЗЕЮ НА ТЕРНОПІЛЬщині	42
Галина Анфімова. ДОСВІД МУЗЕЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ «ЗАЛИШЕНИХ» МЕМОРІАЛЬНИХ ПАЛЕОНТОЛОГІЧНИХ ЗІБРАНЬ	44
Юлія Доротяк, Тамара Рябоконт, Олена Веклич. КОЛЕКЦІЇ ФОРАМІНІФЕР О.К. КАПТАРЕНКО-ЧЕРНОУСОВОЇ	46

Вадим Стефанський. ПРО КОЛЕКЦІЮ МОЛЮСКІВ ТОМАКІВСЬКИХ ШАРІВ І.М. БАРГА В ГЕОЛОГО-МІНЕРАЛОГІЧНОМУ МУЗЕЇ НТУ «ДНІПРОВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»	48
Олена Анікеєва, Наталія Жабіна. РИФИ ПІД МІКРОСКОПОМ (КОЛЕКЦІЯ ШЛІФІВ З РИФОВИХ ВІДКЛАДІВ ВЕРХНЬОЇ ЮРИ ЗАХОДУ І ПІВДНЯ УКРАЇНИ)	50
Serhii Dovbysh, Ganna Ivanova, Maryna Krochak. COLLECTION OF MARINE CORE MATERIAL AND THIN SECTIONS AT THE INSTITUTE OF GEOLOGICAL SCIENCES NAS UKRAINE	52
Віра Семененко, Наталія Кичань, Володимир Гриценко. КОЛЕКЦІЯ МЕТЕОРИТІВ В НАЦІОНАЛЬНОМУ НАУКОВО-ПРИРОДНИЧОМУ МУЗЕЇ НАН УКРАЇНИ (НА 1 БЕРЕЗНЯ 2025 Р.)	54
Кирило Шкуренко. ВУГЛЕЦЕВІ ХОНДРИТИ З МЕТЕОРИТНОЇ КОЛЕКЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО НАУКОВО-ПРИРОДНИЧОГО МУЗЕЮ НАН УКРАЇНИ	56
Володимир Індутний, Ніна Мережко, Катерина Пірковіч. ОЦІНКА МІНЕРАЛОГІЧНИХ ТА ПАЛЕОНТОЛОГІЧНИХ МУЗЕЇВ І ПРИВАТНИХ КОЛЕКЦІЙ, А ТАКОЖ ЗБИТКІВ ВІД ЇХ ВТРАТИ ТА ПОШКОДЖЕННЯ	57
Олена Ремезова, Юрій Подчаїшинський, Андрій Рижук, Данило Коваль. РОЗРОБКА ТРИВИМІРНИХ МОДЕЛЕЙ ЗРАЗКІВ ЯК ОСНОВА ДЛЯ СТВОРЕННЯ ВІРТУАЛЬНОГО МУЗЕЮ БУРШТИНУ УКРАЇНИ	59
Станіслав Добровольський, Галина Анфімова. ДОСВІД ОЦИФРОВУВАННЯ КОЛЕКЦІЇ ЧЕРЕПАШОК МОЛЮСКІВ В ІНСТИТУТІ ГЕОЛОГІЧНИХ НАУК НАН УКРАЇНИ	61
Станіслав Добровольський, Тетяна Шевченко. ДОСВІД ОЦИФРОВУВАННЯ КОЛЕКЦІЇ ВИКОПНОГО ОРГАНІКОСТІННОГО МІКРОПЛАНКТОНУ В ІНСТИТУТІ ГЕОЛОГІЧНИХ НАУК НАН УКРАЇНИ	63
Віталій Харитонов. КОЛЕКЦІЇ ПОШТОВИХ МАРОК ІЗ ЗОБРАЖЕННЯМ МІНЕРАЛІВ ТА ГІРСЬКИХ ПОРІД	66
Ганна Лівенцева. НАУКОВА ДИПЛОМАТІЯ В ДІІ.	68
Валерій Усенко. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ МУЗЕЇВ ГЕОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ	70

НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ НА БАЗІ ГЕОЛОГІЧНИХ МУЗЕЇВ ТА КОЛЕКЦІЙ Scientific research based on geological museums and collections

Володимир Гриценко. НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ НА БАЗІ КОЛЕКЦІЙ ВІДДІЛУ ННПМ НАН УКРАЇНИ ГЕОЛОГІЧНИЙ МУЗЕЙ	72
Микола Павлунь, Лариса Сливко. РУДНІ ФОРМАЦІЇ МОЛІБДЕНУ І ВОЛЬФРАМУ В ЕКСПОЗИЦІЇ МУЗЕЮ РУДНИХ ФОРМАЦІЙ: ГЕОЛОГІЧНА БУДОВА, РЕЧОВИННИЙ СКЛАД, СТАДІЙНІСТЬ І ТЕРМОБАРИЧНИЙ РЕЖИМ ФОРМУВАННЯ	74
Олег Гнилко. ГЕОЛОГІЯ КАРПАТ В КОЛЕКЦІЇ ГІРСЬКИХ ПОРІД ВІДДІЛУ ПРОБЛЕМ ГЕОЛОГІЇ КАРПАТ ІГТГК НАН УКРАЇНИ	76
Ilya Buynovich, Yaryna Tuzyak, Stephen Hasiotis. ICHTHOLOGICAL EXHIBITS AND RAPID IMAGE-BASED ANALYSIS OF TRACE FOSSILS	78
Андрій Мартишин. ПРОБЛЕМИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЇ СКАМ'ЯНІЛОСТЕЙ ВЕРХНЬОГО ЕДІАКАРІЮ В МУЗЕЙНИХ КОЛЕКЦІЯХ ТА ПОЛЬОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ	80
Віталій Дернов. ТИПОВІ ЕКЗЕМПЛЯРИ ВИДІВ PAPILLICALYMENE DNISTROVIANA KONSTANTYNENKO, 2006 ТА PAPILLICALYMENE SOKOLIANA KONSTANTYNENKO, 2006 (ARTHROPODA: TRILOBITA) ІЗ СИЛУРІЙСЬКИХ ВІДКЛАДІВ УКРАЇНИ	81
Ірина Супрун, Юлія Клименко. ОСТРАКОДИ ЮРСЬКИХ ВІДКЛАДІВ СХІДНОГО НАФТОГАЗОНОСНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ І ЇХ ЗНАЧЕННЯ У СТРАТИГРАФІЇ (НА ПРИКЛАДІ ДОСЛІДЖЕНЬ КАНД. ГЕОЛ.-МІН. НАУК М. М. ПЕРМЯКОВОЇ)	83
Марина Калюжна. ОГЛЯД ВИКОПНИХ ЗНАХІДОК ЇЗДЦІВ-БРАКОНІД (HYMENOPTERA, BRACONIDAE)	85

Олександра Ольштинська, Юлія Тимченко. НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ НА БАЗІ КОЛЕКЦІЇ ВИКОПНИХ ДІАТОМОВИХ ВОДОРОСТЕЙ ЧОРНОГО МОРЯ В ІНСТИТУТІ ГЕОЛОГІЧНИХ НАУК НАН УКРАЇНИ	87
Тамара Рябоконт. НАУКОВЕ ЗНАЧЕННЯ КОЛЕКЦІЇ ФОРАМІНІФЕР НИЖНЬОГО ОЛІГОЦЕНУ НІКОПОЛЬСЬКОГО МАРТАНЦЕВОРУДНОГО БАСЕЙНУ М. В. ЯРЦЕВОЇ	89
Уляна Борняк, Марина Рагуліна, Олег Орлов. ГОЛОЦЕНОВА ФЛОРА В ТРАВЕРТИНОВИХ ВІДКЛАДАХ ЗАХОДУ УКРАЇНИ	90
Наталія Білик, Галина Занкович, Ірина Побережська, Дмитрій Бірук, Данило Менцінський. АКЦЕСОРНІ МІНЕРАЛИ МЕТАМОРФІЧНИХ ПОРІД СЕРЕДНЬОГО ПОБУЖЖЯ	92
Yatina Mihinova, Dmytrii Biruk, Iryna Poberezhzhska, Nataliya Bilyk. SERPENTINITES OF THE UKRAINIAN CARPATHIAN MOUNTAINS	94
Світлана Ширінбекова. КЛАСИФІКАЦІЯ ЗВИЧАЙНИХ ХОНДРИТІВ З МЕТЕОРИТНОЇ КОЛЕКЦІЇ НАН УКРАЇНИ ЗА СТУПЕНЕМ ВИВІТРЮВАННЯ	96
ВИКОРИСТАННЯ ГЕОЛОГІЧНИХ КОЛЕКЦІЙ В ОСВІТІ, МУЗЕЙНА ПЕДАГОГІКА Using of geological collections in education; museum pedagogy	
Eugenija Rudnickaitė. MUSEUM OF GEOLOGY OF VILNIUS UNIVERSITY – GEOLOGY STUDIES MATERIAL BASE	99
Наталія Гонтарьова, Ліна Уграк, Христина Галінчак, Мар'яна Медвідь. ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ НА БАЗІ ГЕОЛОГІЧНОГО МУЗЕЮ	101
Юлія Олішевська, Тетяна Купач, Світлана Дем'яненко. ВІРТУАЛЬНІ ТУРИ ГЕОЛОГІЧНИМИ МУЗЕЯМИ ЯК МЕТОД НАВЧАННЯ	103
Monica Macovei. TEACHING OUTSIDE: LEARNING BASIC GEOLOGY IN NATURE OR USING THE MUSEUM HERITAGE	104
Grigoryan G. R., Badalyan M. B., Khachatryan A.A, Poghosyan N. Y., Davtyan R.S. USE OF THE COLLECTIONS OF THE GEOLOGICAL MUSEUM NAMED AFTER PROF. H. KARAPETYAN OF THE NAS RA IN EDUCATION, MUSEUM EDUCATION	106
Олександр Вовк, Дарія Романюк. ВИВЧЕННЯ МІНЕРАЛІВ ТА ГІРСЬКИХ ПОРІД ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ КАБІНЕТУ-МУЗЕЮ ГЕОЛОГІЇ	108
Юлія Артеменко, Світлана Тіхлівець, Валентина Філенко. РОЛЬ МУЗЕЇВ КРИВОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ У ЗБЕРЕЖЕННІ ІСТОРІЇ ТА РОЗВИТКУ ОСВІТИ	110
Світлана Кірічак. ТЕМАТИЧНІ КОЛЕКЦІЇ ГЕОЛОГІЧНОГО ВІДДІЛУ МУЗЕЮ ПРИРОДИ У ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ	112
Мирон Ковальчук. ПАЛЕОНТОЛОГІЧНА КОЛЕКЦІЯ ГЕОЛОГІЧНОГО МУЗЕЮ УДУ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА ТА ЇЇ РОЛЬ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ	113
Мілена Богданова, Євген Дворжак. РОЛЬ МУЗЕЙНИХ ЕКСПОЗИЦІЙ У ПРОВЕДЕННІ ЛАБОРАТОРНИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З КУРСУ «ЗАГАЛЬНА ГЕОЛОГІЯ»	115
Ярослава Коробейнікова. ГЕОЛОГІЧНИЙ МУЗЕЙ ІФНТУНГ ЯК БАГАТОФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР	117
Роман Дмитрук, Андрій Яцишин. ВИКОРИСТАННЯ КОЛЕКЦІЙ ГІРСЬКИХ ПОРІД І МІНЕРАЛІВ У ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ-ГЕОГРАФІВ ЛНУ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА	118
Olga Demina, Birute Poškienė. THE ROLE OF PETRIFIED TREE COLLECTIONS IN GEOLOGICAL EDUCATION	120
Марія Криницька, Віктор Мельничук, Михайло Столярець. ВИКОРИСТАННЯ КОЛЕКЦІЇ ЗРАЗКІВ БУРШТИНУ ГРУПИ КОМПАНІЙ «АМБЕР ГАЛЬБИН» ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ГЕОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ	122
Олексій Ситник, Ірина Кравцова, Вячеслав Ніколаєвський. ЗАВАЛІВСЬКИЙ ГРАФІТОВИЙ КОМБІНАТ – СУЧАСНИЙ ЦЕНТР ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ	124
Наталія Романяк. РОЛЬ ГЕОЛОГІЧНИХ КОЛЕКЦІЙ У ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	127

Ірина Войтенко. ГЕОЛОГІЧНІ КОЛЕКЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ STEM-ОСВІТИ	130
Ірина Скриль. ВИКОРИСТАННЯ ГЕОСАЙТІВ ХАРКІВЩИНИ У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ	131
Зоя Філончук. ПРО МІНЕРАЛИ МОВОЮ ЖИВОПИСУ: УРОКИ ГЕОГРАФІЇ	132
Ірина Годзінська, Алла Самашко. НАЗВИ МІНЕРАЛІВ	135
Уляна Костюк, Ірина Годзінська. ГЕОЛОГІЧНА РІЗНОМАНІТНІСТЬ ГІПСОВИХ ФАЦІЙ В КОЛЕКЦІЇ ПРИРОДНИЧОГО МУЗЕЮ ЧЕРНІВЕЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА	137
Ольга Ковтонюк, Наталія Погорільчук, Сергій Бортник. ВИКОРИСТАННЯ ГЕОЛОГІЧНОЇ КОЛЕКЦІЇ ДЛЯ ІЛЮСТРАЦІЇ ПРОЦЕСІВ ЕКЗОГЕННОГО МОРФОЛІТОГЕНЕЗУ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	139

ГЕОЛОГІЧНІ МУЗЕЇ, КОЛЕКЦІЇ ТА ВИСТАВКИ

ЯК ОБ'ЄКТИ ГЕОТУРИЗМУ

Geological museums, collections and exhibitions as objects of geotourism

Susanna Barseghyan, Ara Barseghyan. GEOLOGICAL MUSEUMS, COLLECTIONS AND EXHIBITIONS AS OBJECTS OF GEOTOURISM	141
Віктор Озар. ВИЗНАЧНІ ГЕОЛОГІЧНІ ОБ'ЄКТИ ПОЛЬЩІ ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ГЕОЛОГІЇ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ЕКСКУРСІЙ)	143
Valentin Paraschiv, Simona Rusu. THE IMPORTANCE OF MUSEUM'S COLLECTIONS IN INCREASING THE VALUE OF THE CAUGAGIA SITE (TULCEA COUNTY, RO)	146
Володимир Дубів. РОЛЬ ГЕОЛОГІЧНИХ МУЗЕЇВ У ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ГЕОТУРИЗМУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ СТВОРЕННЯ В МЕЖАХ СЕРЕДНЬОГО ПРИДНІСТЕР'Я (ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСТЬ)	148
Олена Данильченко. ПРЕДСТАВЛЕННЯ УНІКАЛЬНИХ ГЕОСАЙТІВ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ У ГЕОЛОГІЧНОМУ МУЗЕЇ СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ А. С. МАКАРЕНКА	150
Михайло Шишка. ГЕОЛОГІЧНІ ОБ'ЄКТИ НА ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИХ МАРШРУТАХ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ПІВНІЧНЕ ПОДІЛЛЯ»	153
Олександр Костюк, Антон Генералов, Лариса Генералова. ПРО ГЕОЛОГІЧНУ ПІЗНАВАЛЬНІСТЬ МАРШРУТУ КУЗИНСЬКОГО РОДОВИЩА ДОЛОМІТУ (ПАТ "МАРМУРОВИЙ КАР'ЄР ТРИБУШАНИ", ЗАКАРПАТТЯ)	156
Данило Борняк, Оксана Шеремета. ЛЬВІВ – МУЗЕЙ ПІД ВІДКРИТИМ НЕБОМ (ГЕОЛОГІЧНИЙ НАРАТИВ ІСТОРИЧНОЇ ЧАСТИНИ МІСТА)	157
Богдан Гавришюк, Олександра Фоменко. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДООХОРОННИХ ГЕОЛОГІЧНИХ ОБ'ЄКТІВ У МЕЖАХ НПП «ПОДІЛЬСЬКІ ТОВТРИ»	158
Дмитро Пилипенко. ДОПОВНЕННЯ ДО ПАЛЕОНТОТУРИСТИЧНОЇ СТАТТІ РАЙНЕРА АЛЬБЕРТА «VOM EDIACARIUM BIS INS NEOGEN - EINE EXKURSION IM DNISTER-BECKEN (UKRAINE)»	160
Віталій Брусак. «МУЗЕЇ ПРИРОДИ» ЗАПОВІДНИКІВ І НАЦІОНАЛЬНИХ ПАРКІВ ТА ЇХНЯ РОЛЬ В ЕКООСВІТНІЙ ТА ТУРИСТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАПОВІДНИХ УСТАНОВ	162

ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРІЇ ВИДОБУТКУ ТА ВИКОРИСТАННЯ КОРИСНИХ КОПАЛИН,

АРХЕОМІНЕРАЛОГІЯ

Researches of the history of mining and use of minerals; archaeomineralogy

Віктор Нестеровський, Людмила Волконська. МІНЕРАЛОГО-ПЕТРОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ АРХЕОЛОГІЧНИХ АРТЕФАКТІВ ЯК ОДИН З НАПРЯМКІВ НАУКОВОЇ РОБОТИ ГЕОЛОГІЧНОГО МУЗЕЮ КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА	165
--	-----

Віктор Мельник, Уляна Борняк. КАМ'ЯНІ БЛОКИ ТА ЕЛЕМЕНТИ РІЗЬБЛЕННЯ УСПЕНСЬКОГО СОБОРУ В ЕКСПОЗИЦІЇ МУЗЕЮ ІСТОРІЇ ДАВНЬОГО ГАЛИЧА	167
Володимир Майоров. РОДОВИЩА КРЕМЕНЮ І ПОВ'ЯЗАНІ З НИМ АРХЕОЛОГІЧНІ ПАМ'ЯТКИ З ОКОЛИЦЬ КРЕМЕНЦЯ	168
Володимир Казаков. СТАРИЙ ЗАЛІЗОРУДНИЙ КОЧУБЕЇВСЬКИЙ РУДНИК – ПОТЕНЦІЙНИЙ СКАНСЕН ГІРНИЧОЇ СПРАВИ ПОЧАТКУ XX СТОЛІТТЯ НА КРИВОРІЖЖІ	170
Надія Словотенко, Уляна Борняк. ЗРАЗОК КАРРАРСЬКОГО МАРМУРУ (ТОСКАНА, ІТАЛІЯ) В КОЛЕКЦІЇ МІНЕРАЛОГІЧНОГО МУЗЕЮ ІМЕНІ ЄВГЕНА ЛАЗАРЕНКА	172
Олена Радзивілл, Уляна Борняк. ПАЛАЦ ГРАФІВ ОРЛОВСЬКИХ У МАЛІЇВЦЯХ: ЗАМОК З ОБРОБЛЕНОГО КАМЕНЮ	173
Євген Кондратюк, Галина Коваль. ІСТОРІЯ ВИДОБУВАННЯ ОЗОКЕРИТУ В УРОЧИЩІ ПОМІРКИ ПОБЛИЗУ КУОРТУ ТРУСКАВЕЦЯ	175
Марина Алексєєнкова. ІСТОРІЯ РОЗРОБКИ КАМ'ЯНОЇ СОЛІ ДОНЕЧЧИНИ.	178
Маргарита Семенюк. НАУКОВИЙ СВІТОГЛЯД МИКОЛИ ЛАДИЖЕНСЬКОГО: ШЛЯХ ФОРМУВАННЯ	180
Костянтин Алфер'єв, Ірина Побережська. ГРАНІТОЇДИ ЖИТОМИРСЬКОГО КОМПЛЕКСУ ВОЛИНСЬКОГО МЕГАБЛОКУ УКРАЇНСЬКОГО ЩИТА	183

Research goal and objectives

Based on the relevance of the topic, the article aims at presenting geoeological education through museums using the example of the activities of the Geological Museum named after Professor H. Karapetyan of the NAS RA also presenting development opportunities.

The solution to the following problems stems from this goal:

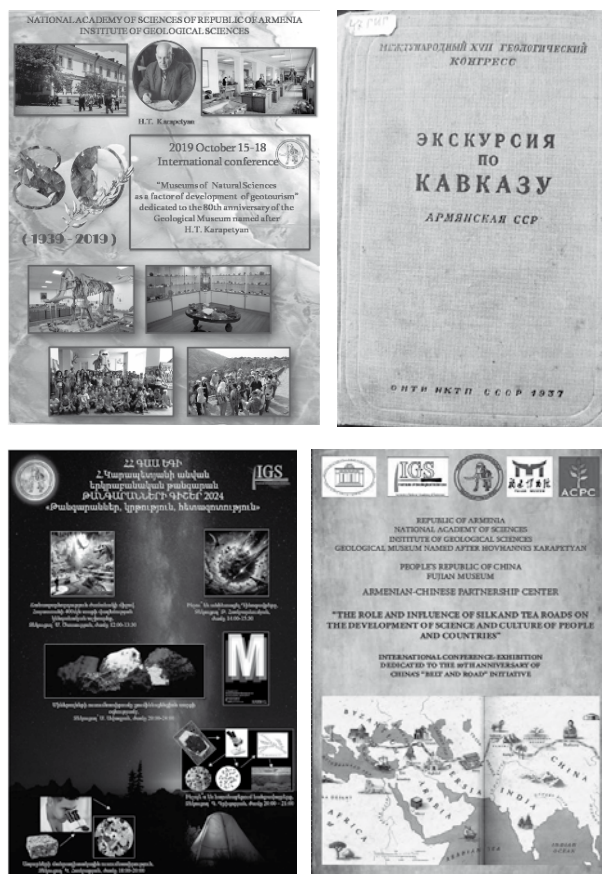
1. To highlight the main geoeological problems the solutions of which can be provided through museum education.
2. Discuss methods of museum activity that pursue issues of organizing geoeoeducation.
3. To propose promising directions for the development of education implemented in the museum.

The scientific novelty of the research

This work systematically analyzes a new mechanism for the formation of geoeological education and the solution of environmental problems in the territory of the Republic of Armenia, in the form of the use of museum educational potential.

Active educational activities of the modern museum and new approaches to working with visitors, in particular, two-way, mutual, based on one's own experience. The above-mentioned forms of collaborative communication are one of the best ways to implement geoeo-education.

The article presents observations based on many years of work experience, as well as reports, programs, and rich materials formed as a result of workshops and trainings.

(Figure 2,3,4,5)

Attached images introduces events pictures which held in the museum.

1. Alvard Grigoryan, A. Marabyan "Education in the Museum" educational manual, 2016, 84 pages.
2. Ashot Avanesyan, Edvard Malkhasyan, Sergey Nazaretyan. (2000). Unique Geological Monuments of Armenia (Gudeebok for Tourists). Printed by "Musaler-96" LTD, 159 p.
3. Gayane Grigoryan, Increasing the efficiency of environmental education in educational institutions with the application of the educational potential of the Geological museum. UDC 37.01(082) Approved by EUA Scientific Council LBC 74.0-43 March 07, 2023, Session N 42 106 p.
4. Davit Poghosyan Museum Exposition as Communicative-Educational Environment (in Armenian), in Herald of the Social Sciences NAS RA, 2008, №3 (623), p. 210-219.
5. Davtyan M., Environment and Ecology: Educational Manual, Yerevan, 2010, 200 pages.
6. Levon Avakyan, Geologist Hovhannes Karapetyan. Publishing House of the Academy of Sciences of the Armenian SSR Yerevan, 1975, 68 str.

ВИВЧЕННЯ МІНЕРАЛІВ ТА ПІРСЬКИХ ПОРІД ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ КАБІНЕТУ-МУЗЕЮ ГЕОЛОГІЇ

Олександр Вовк, Дарія Романюк

Волинський національний університет імені Лесі Українки vovk.oleksandr@vnu.edu.ua, rrdarria25@gmail.com

STUDY OF MINERALS AND ROCKS USING THE GEOLOGY CABINET-MUSEUM

Oleksandr Vovk, Dariia Romaniuk

Lesia Ukrainka Volyn National University vovk.oleksandr@vnu.edu.ua, rrdarria25@gmail.com

Geology knowledge is essential for understanding landscape formation and resource potential. While modern textbooks and online resources allow students to study theory independently, practical mineral diagnostics require a specialized lab. The Geology Cabinet-Museum at Lesya Ukrainka Volyn National University provides hands-on training. It houses 345 exhibition samples and 630 reserve specimens. The museum is also used for career guidance and excursions.

Вивчення мінералів і гірських порід у курсах «Геологія загальна та історична», «Геологія з основами геофізики та геохімії геосфер» на географічному факультеті має дуже велике значення. Мінерали часто є важливими корисними копалинами, які є мінерально-сировинною базою України. Без знання геології фізгеографи не зможуть зрозуміти утворення рельєфу, формування ландшафтів, ґрунтів, а економгеографи — природо-ресурсного потенціалу територій. Для обговорення важливої теми родовищ рідкісноземельних металів необхідні базові знання з геології, зокрема мінералів, які містять ці елементи. Все це зумовлює актуальність теми досліджень.

На відміну від 90-х років минулого століття, на сучасному етапі якісні підручники з геології [6, 7] наявні як в бібліотеках так у мережі. Створені дистанційні курси дають доступ до текстів лекцій, презентацій, методичних вказівок [2, 3], відеоматеріалів тощо. Це дозволяє студентам працювати у зручний для них час і вивчити теоретичні матеріали навіть якщо не відвідувати лекції. На сучасному етапі велика кількість здобувачів вищої освіти працює і переходить на вільне відвідування. Такі реалії сьогодення і з ними необхідно рахуватися.

Але якщо засвоїти теоретичний матеріал можна працюючи самостійно з підручниками та електронними ресурсами, то для отримання навичок з макроскопічної діагностики мінералів та гірських порід необхідно працювати у спеціально обладнаній аудиторії [1]. Діагностика мінералів відбувається шляхом дослідження їх фізичних властивостей, які є діагностичними ознаками, а не вгадуванням за зовнішнім виглядом. До найважливіших фізичних властивостей відносяться твердість, блиск, спайність, колір мінералу і його риси, реакція з соляною кислотою, густина, форма кристалів, магнітні властивості, рідше запах і смак [2]. Очевидно, що географи вивчають меншу кількість мінералів ніж мінералоги, тому магнітні властивості використовуються тільки для діагностики магнетиту і піротину, запах для самородної сірки, смак для галіту і сильвіну, густина для галеніту і бариту. Оскільки далеко не кожен індивід є кристалом, то і форма кристалів застосовується для діагностики гранатів, інколи кварцу, галіту, піриту, рідше інших мінералів. Реакція з кислотою характерна тільки для карбонатів. Колір мінералу є ненадійною ознакою, оскільки індивіди одного виду можуть мати різні кольори, а різні види однаковий. Тому як діагностичні ознаки найчастіше застосовуються твердість, колір риси, блиск і спайність. Для проведення лабораторних занять, на яких студенти визначають мінерали за цими властивостями, у Волинському національному

університеті імені Лесі Українки використовується аудиторія 619 - кабінет-музей геології.

Якщо геологічний музей після повномасштабного вторгнення був переобладнаний на бомбосховище, то кабінет-музей геології, розташований в аудиторії С-619, продовжує функціонувати. Ця аудиторія є основною для Лабораторії загальної та історичної геології, яка входить до складу кафедри фізичної географії географічного факультету ВНУ імені Лесі Українки. У 2015 році їй було надано меморіальний статус і присвоєно назву «Аудиторія імені доцента Вовка Павла Кириловича».

Загальна площа аудиторії становить 69,2 м². У ній розміщено 12 вітрин: 8 із мінералами та 4 з гірськими породами, загалом 345 експонатів. У цій та сусідній аудиторії (С-626) зберігається резервна колекція, що налічує 630 зразків мінералів і гірських порід. Навчальна колекція містить 115 різновидів мінералів і 110 найменувань гірських порід [5].

Вітрини аудиторії та ящики навчальної колекції присвячені формам знаходження мінералів і їхнім фізичним властивостям, самородним елементам і сульфідам, окислам і гідроокислам, групі кварцу, силікатам, карбонатам, сульфатам, фосфатам, вольфраматам, галоїдам.

Якщо лабораторні заняття з геології проводяться паралельно у двох групах, одна працює в аудиторії С-619, а інша – у розташованій навпроти аудиторії С-626, яка також оснащена зразками мінералів і гірських порід, хоч і в меншій кількості.

Мінерали та гірські породи з екзаменаційної колекції студенти бачать лише під час модулів

Рис. 1. Студент 2-го курсу допомагає першокурсникам вивчати мінерали в кабінеті-музеї геології

та іспитів. Екзаменаційна колекція зберігається у лаборантській, доступ до якої студенти не мають.

Головними проблемами кабінету-музею є: відсутність шаф, які закриваються на ключ, для ящиків з мінералами і породами; відсутність приміщення для зберігання запасних зразків, які в даний час не використовуються в навчальному процесі.

Окрім навчального процесу, кабінет-музей геології використовується для профорієнтації та проведення екскурсій. Таким чином, «Аудиторія імені доцента Вовка Павла Кириловича» не лише демонструє матеріальну базу Волинського національного університету імені Лесі Українки, а й активно залучається до освітнього процесу та науково-просвітницької діяльності.

1. Вовк О. Особливості викладання геологічних дисциплін на географічному факультеті в умовах дистанційного навчання. Географічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки. 2023. № 2. С. 96–102. DOI: <https://doi.org/10.32782/geochasvnu.2023.2.11>
2. Вовк О. П. Лабораторні роботи з геології загальної та історичної (мінерали). Методичні вказівки студентам географічного факультету. Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2018, 59 с.
3. Вовк О. П. Лабораторні роботи з геології загальної та історичної (породи). Методичні вказівки студентам географічного факультету. Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2018, 38 с.
4. Вовк О., Десятник В., Курепа Я. Польова практика з геології: методичні вказівки. Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2024. 55 с.
5. Єрко І.В., Чижевська Л. Т., Вовк О.П., Мельник О.В., Ковальчук С.І., Качаровський Р. Є. Геологічний музей ВНУ імені Лесі Українки як туристична атракція. Science of post-industrial society: globalization and transformation processes: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., м. Відень, Австрія – м. Вінниця, Україна 19 листопада 2021 р. International scientific journal «Grail of Science» № 10 (November, 2021) / ГО «Європейська наукова платформа» (Вінниця, Україна) та ТОВ «International Centre Corporative Management» (Відень, Австрія), 2021. С. 638-645. DOI: [DOI 10.36074/grail-of-science.19.11.2021.125](https://doi.org/10.36074/grail-of-science.19.11.2021.125)
6. Паранько І.С., Сіворонов А. О., Євтехов В. Д. Загальна геологія. Навчальний посібник. Кривий Ріг: Мінерал. 2003. 464 с.
7. Свинко Й.М., Сивий М. Я. Геологія: Підручник. К.: Либідь, 2003. 480 с.

РОЛЬ МУЗЕЇВ КРИВОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ У ЗБЕРЕЖЕННІ ІСТОРІЇ ТА РОЗВИТКУ ОСВІТИ

Юлія Артеменко, Світлана Тіхлівець, Валентина Філенко

Криворізький національний університет, ua428651@gmail.com, tikhlivets.svetlana@knu.edu.ua

THE ROLE OF MUSEUMS AT KRYVYI RIH NATIONAL UNIVERSITY IN PRESERVING HISTORY AND EDUCATIONAL DEVELOPMENT

Yuliia Artemenko, Svitlana Tikhlivets, Valentyna Filenko

Kryvyi Rih National University, ua428651@gmail.com, tikhlivets.svetlana@knu.edu.ua

The Kryvyi Rih National University plays a crucial role in preserving and promoting the history of mining and education in the region through its university museums. These institutions serve as centres for scientific research, educational activities, and cultural enlightenment. KNU's museums serve multiple functions: they preserve historical heritage, facilitate academic learning, support scientific research, and promote public engagement with geology and history. Their continued operation underscores their resilience and significance in both national and international contexts.

Криворізький національний університет відіграє значну роль у дослідженні, збереженні та популяризації історії гірничо-геологічної справи та освітньої діяльності в регіоні, що реалізується, зокрема, через функціонування університетських музеїв. До їхнього складу входять музеї геологічного напрямку: науково-дослідний геолого-мінералогічний музей, навчально-дослідний мінералогічний музей залізисто-кремнистої формації імені Едуарда Фукса, навчально-дослідний мінералогічний музей систематичної мінералогії імені академіка О.С.Поваренних, палеонтологічний музей, останні три нині функціонують на базі кафедри геології та екології Університету.

Історія виникнення геолого-мінералогічних музеїв в Університеті бере початок з 1922 року, коли він мав статус Криворізького гірничорудно-

го технікуму [2]. З часом, у зв'язку зі зростанням кількості студентів і ускладненням навчальних програм, виникла потреба у створенні спеціалізованого музею. За час його існування колекція зросла від перших сотень експонатів до понад 3000 зразків мінералів, гірських порід і руд, при цьому, у фондосховищах зберігається ще понад 5000 зразків з різних регіонів України (Криворізький басейн, Донбас, Закарпаття, Керченський басейн тощо) та світу (Австрія, Алжир, Афганістан, В'єтнам, Єгипет, Іран, Казахстан, Киргизстан, Мадагаскар, Туркменістан, Узбекистан, Японія та інші). Саме тому Геолого-мінералогічний музей Криворізького національного університету входить до Державного реєстру наукових об'єктів, що становлять національне надбання України [3].